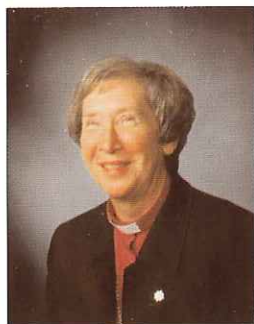

KINN KIRKE

*50 år som gjenreist kirke,
men 700 år som
kirkested i Aust-Torpa*

*Jubileumsskrift for Kinn kirke
16. september 2006*

Kjære Torpa Menighet

Kinn kirke representerer på mange måter noe av det beste i folkekirken vår: det lokale engasjementet. Folks ønske om å ha «sin» kirke. Og vi vet at nettopp tilhørigheten til kirkehuset står sterkt i Den norske kirke.

Derfor er det så gledelig at dette jubileumsskriftet dokumenterer arbeidet lokalt for å få Kinn kirke bygget: planleggingen, det møysommelige innsamlingsarbeidet og den brede dugnadsviljen. Og hvordan både menn og kvinner var med: mennene antakelig best representert med veiarbeid og de tyngste fysiske tak - kvinnene med basarer, utlodning og innsamling.

Nå har denne «nye» Kinn kirke stått her i femti år. Det er ingen svimlende alder for en kirke. Men et kvert kirkehus knytter an til de lange røtter: 700 år som kirkested i Torpa, 1000 år som kirke i Norge, 2000 år som kristen kirke.

Kinn kirke er den lokale påminnelse om den evige livets og kjærlighetens Gud, om det håp og den nåde vi har i Jesus Kristus. Så er det både riktig og naturlig at kirkens sentrale bilde, alterbildet, er av såmannen. At korn sås er både nært og kjent - samtidig som vi minnes om det Guds ord som blir sådd i kirken - og det liv Skaperen på ny og på ny øser ut over sine skapninger.

Det samme gjelder for de vakkert utskårne akantusrankene som rammer inn alterbildet: de er lokalt utført - samtidig som de står i en tradisjon med tilsvarende kunst inspirert og gjentatt gjennom århundredene i kapeller og katedraler jorden rundt.

Kinn kirke - en lokal og ung kirke - med røtter i den store og evige sammenheng.

Min hilsen til bygda ved dette jubileet er en gratulasjon til feiringen - og et ønske om at bygda fortsatt vil ta vare på og bruke sin kirke!

Rosemarie Köhn
biskop

KINN KIRKE

*50 år som gjenreist kirke, men
700 år som kirkested i Aust-Torpa*

*Jubileumsskrift for Kinn kirke
16. september 2006*

INNHold

Forfatterens tilnærming til oppgaven	3
Kirkene i Torpa før 1349	4
Stavkirken på Kinn	4
Kirken utvides første gang	7
Innviet til St Mikael	9
Kirken på Kinn etter 1663	10
Kirken rives i 1823	11
Tanker om gjenreising	13
Tanker blir til handling	15
Strid om plassering	16
Ny kirke bygges	17
Innvielse	21
Kirken i bruk	23
Kilder	27

FORFATTERENS TILNÆRMING TIL OPPGAVEN

Stoffmengden er stor og må derfor begrenses slik at både budsjett og leselighet ivaretas.

Jeg har valgt å sette Kinn kirke inn i en historisk sammenheng basert på skriftlige kilder. Der disse mangler ligger det alltid et element av tolking, men ikke fantasi.

Jeg har heller ikke brukt plass på kirkestrukturer og eierskap. Det samme gjelder Fluberg hovedkirke og presteomtaler.

I Torpa har jeg konsentrert meg om Kinn og bare brukt data om Lunde og Åmot der disse berører oppgaven. Lunde og Åmot er grundig omtalt i andre sammenhenger.

Engasjementet og innsatsen til folket i Fredheim krets har vært så stor at det er umulig å hedre alle med navns nevning. Jeg har derfor valgt prinsippet om at ingen nevnt, ingen glemt. Unntaket er de valgte lederne og andre som er hovedpersoner i prosess og bygging.

En takk til Oluf Kinn, Kåre Inngjerdingen, Ivar Sveen, Per Jan Blystad og Siri Sunde for viktige bidrag til dette minneskriftet. Samme takk til Biskop Rosemarie Köhn.

Aust-Torpa, 12. desember 2005

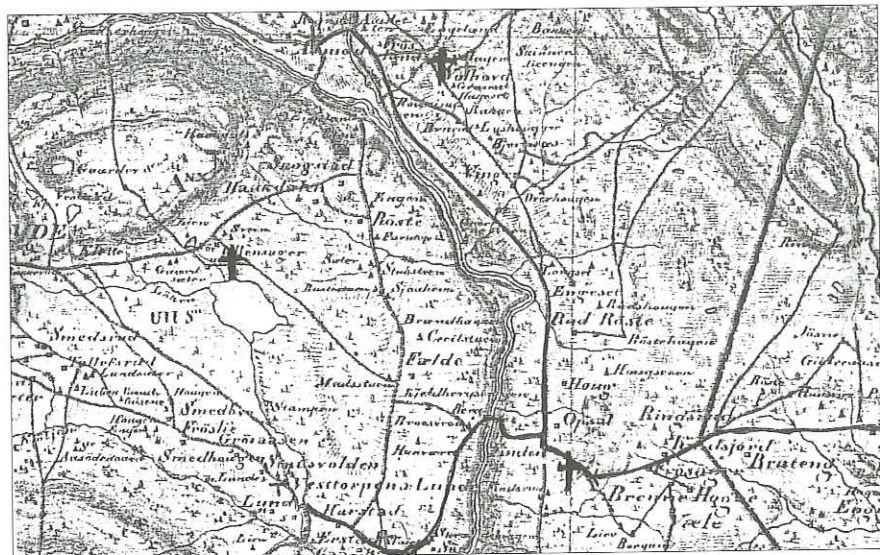
KINN KIRKE I AUST-TORPA

De første kirkene i Torpa

Ut fra gardsnavn og oldfunn måtte store deler av Torpa vært dyrket og bebodd før kristentid. I følge Svein-Erik Ødegaard ("Boka om Land IX og X") lå de eldste kirkene i Torpa på Ullsaker og Vålhovd og den store byggeperioden for små kirker knyttet til garder og grender var i vårt land på 11- og 1200-tallet. Svært sannsynlig hadde det før kristentid også vært gudehov på disse stedene.

Det har også vært kirke på Kinn før Svartedauden. Det er ikke gjort vitenskapelige undersøkelser som kan fastslå årstall, men kirken er omtalt i skriftlige kilder i 1337.

Vi må anta at alle tre var enkle stavkirker og at Torpa først var delt i to og senere tre sogn før den store manntidauden la mesteparten av bygde øde i 1349.

Kart over Torpa med kirkene inntegnet langs de gamle ferdssvegene

Etter Svartedauden i 1349

Etter pesten hevdes det at det levde igjen folk på fem gardar fordelt på to steder, søre Aust-Torpa og framgarda på Vest-Torpa. I andre deler av landet er det drevet demografisk forskning på hvor lang tid det tok å reprodusere befolkningen etter 1350 og det er først på 1600-tallet vi tar igjen det tapte. Den første folketellinga vi kan støtte oss til kom i 1666 og da bodde det 397 personer i Torpa. Vi kan derfor med en viss sannsynlighet anslå at det bodde i overkant av 350 mennesker "au Thorpum" i middelalderen.

De første årene etter 1350 bodde det anslagsvis igjen 50-100 sjeler, og de fleste rundt Kinn kirkested. Kinn ble derfor etter hvert den eneste av stavkirkene i Torpa som ble vedlikeholdt og brukt. Ullsaker og Valhovd hadde ikke lenger noen menighet, men Ullsakerkirken nevnes likevel som "sognekirke" så sent som 1480. Forklaringen på dette kan være at skribenten ikke var orientert om lokale forandringer i ei tid da befolkning og infrastruktur lå nede, eller at de som overlevde ytterst på Vest-Torpsida, delvis fortsatte å bruke Ullsaker helt til mangel på vedlikehold gjorde dette umulig. Etter hvert søkte de mer og mer til Kinn.

Kirken på Kinn etablerte seg derfor som hovedkirke for hele Torpa da befolkningen økte og spredte seg utover fra de to samfunnene både på øst- og vestsida. Kirken nevnes da også i skriftlige kilder i 1483 og 1594.

Stavkirken

Vi har ingen direkte overleveringer om hvordan kirkene på Kinn så ut, men det går an å rekonstruere mye ut fra kirkeregnskapene som løper fra 1615.

I 1622 forteller regnskapene at det ble "opplagt to tønder Tiære paa Kierckens Øffeuerste tagh". Professor Anders Bugge tolker dette til at Kinn fortsatt var stavkirke og for en stor del så ut som i middelalderen.

Ornamentlisten fra 1628 nevner "2 klocher i Taarnet" og det skulle mer enn antyde at kirken i likhet med de fleste bevarte stavkirker har hatt en takrytter eller klokkeårn og her med to klokker.

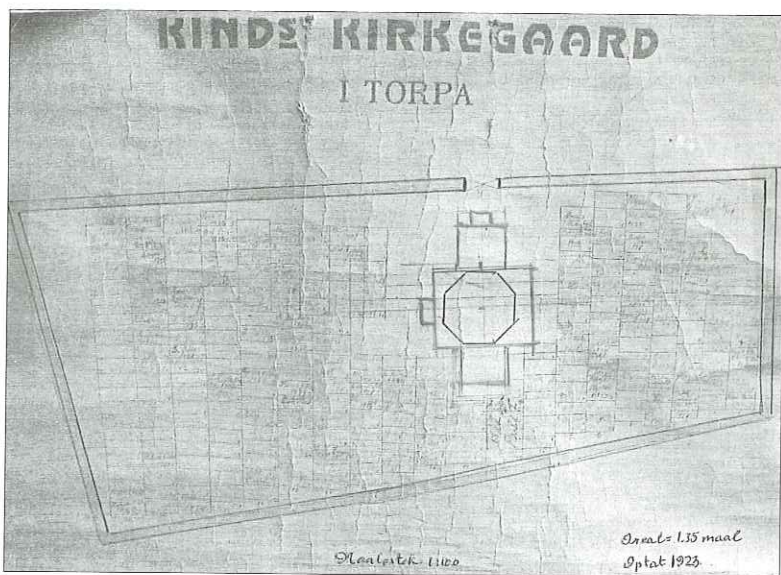
Slik kunne middelalderkirken sett ut

Det var ingen stor bygning. Ut fra dimensjoner på utskiftede mønebord måtte kirken vært 10 alen lang eller omtrent 6 meter. Finner vi en sannsynlig bredde på 4 meter, så var hovedskipet på 24 kvadratmeter. I tillegg kommer sideganger, kor og våpenhus. Tilpasset høyde er ca 10 meter fra bakke til møne. Over der reiser tårnet seg ytterligere 6-7 meter.

Kirken var i følge Ole Smed "indviet St.Mikal som dens Skytshelgen". Professor Bugge støtter dette da denne "Erkeangelens helligdommer helst skulde ligge høit".

Kirkegården

Kirken sto etter beskrivelser på vedlikehold og våpenhus nord/sør med inngang nord mot den gamle ferdselsveien som naturlig er. Rundt kirken gikk det en steinmur som markerte gravplassen. Den var knapt forandret før den ble flyttet på i forbindelse med bygging av ny kirke i 1950-årene. 22 meter av den gamle steinmuren står fortsatt og er

Den gamle kirkegården etter kart fra 1923. Kirkene har stått med senter omtrent der det åttekantete klokketårnet fra 1890 er markert og kan ha hatt grunnriss som inntegnet

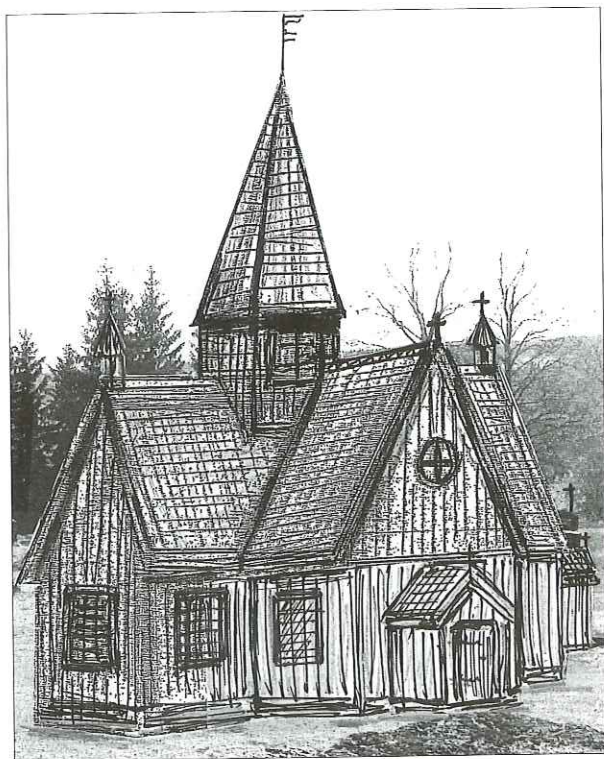
resten av nordmuren mellom porten og østmuren. Den passer også i avstand til de gamle kirketufterne som er synlige på tidlig vårmarett rett innenfor porten. (Nykirken er dradd østover for gi plass til større kirkegård. Denne er utvidet to ganger etter 1956)

Kirken utvides

Folkemengden stiger og behovet for større kirke melder seg på midten av 1600-tallet. Dette faller også sammen med bedre økonomiske tider i kongeriket.

Fra 1640 til 1650 er det ingen registrerte vedlikeholdsarbeider på Kinn, men tydeligvis nybygg og utvidelse, for i 1663 blir det lagt bordkledning på et større kirkebygg.

Kirken må ha fått et tilbygg som ut fra beskrivelsene er i tømmer og omtrent 13 alen eller 8 meter langt. Bredden skulle da være 6 meter og

Kinn kirke slik den kan ha sett ut etter 1663

våpenhus (mot vest) og et lite "tårn" på hver gavl. Klokketårnet sto på stavkirkebygget fram til 1661 da det ble flyttet til taket på nybygget ved at de rev det gamle og bygde nytt og større. Samme år rev de og bygde nytt våpenhus på gammeldelen mot nord.

I 1663 bordkledde de hele kirken som da hadde fått tid til å "sette seg". Det gikk med 27 tylfter sagbord. Det stemmer godt med beregnet størrelse på kirken inkludert sanghuset eller gamlekirken. Samme år bygde de et våpenhus mot vest som var en tro kopi av det nye i nord. Begge kostet 6 riksdaler. Hele bygget med tak ble så tjærebredd.

det nye kirkerommet ca 48 kvadratmeter. Det sto øst/vest med inngang mot vest. Men ut fra beskrivelser beholdt de stavkirken og bygde nybygget i vinkel og inntil denne, men uten å bygge takene sammen.

Stavkirkedelen ble så innredet til kor og omtales derfor som "Sanghus" i regnskapene fra 1652.

Det er sannsynlig at de ytre svalgangene ble fjernet slik at bare skipet sto igjen. Nybygget fikk i 1652 et foreløpig

Interiør

Innvendig er kirken rikt utsmykket med bilder og figurer. St Mikael er den dominerende og i følge overleveringer hadde han "røde tyke læber og meget store vinger samt et engleblidt Ansigt" Etter kongelig forordning om å renske ut levninger etter katolisismen ble mange av figurene senere gravd ned på kirkegården og noen satt opp på kirkeloftet der de sannsynligvis sto til kirken ble revet i 1823. Iflg Ole Smed skal en Hans Solbjør ha fortalt at han som smågutt flere ganger var oppe på kirkeloftet og kikket på de fine figurene og maleriene.

Den hellige Mikael var den erkeengelen som ledet de trofaste englenes kamp mot Satan. Han er skytsengel for kirken og han skal være med å domme på den ytterste dag.

Mikkelsmesse den 29.september er en gammel kirkelig festdag viet til St Mikael. I Norge var det helligdag i Statskirken fram til 1770, men ble feiret utover landet helt opp mot vår tid.

Mikkelsmess var også en viktig merkedag for innhøsting og hjemreise fra fjellbeite.

En bønn til St Mikael:

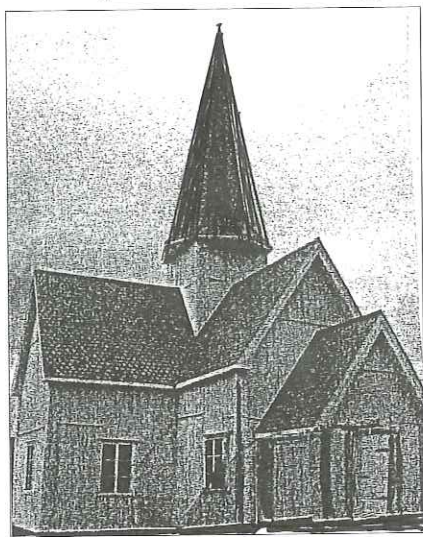
"Hellige erkeengelen Mikael, forsvar oss i striden, vern oss mot Djevelens ondskap og snarer. Ydmykt trygler vi om at Gud må undertrykke den onde. Og vi ber deg, de himmelske hørskaernes fyrste, om at du med den makt Gud har gitt deg, vil styrte i helvetet Satan og ondskapens ånder som streifer omkring til sjelenes ulykke. Amen."

Befolkningsvekst og nye kirker på Vest-Torpa

Hovedkirken for Land var Fluberg og der bodde prestene. Det ble holdt ni messer i året i Torpa og da utførte presten også ministerielle forretninger på vegne av kongemakt og øvrighet. Det betydde at folk fra utkantene i bygda var to dager vekk fra arbeid for kirkelige og verdslige utretninger. Det førte også til svært "verdslige" handlinger som drikking, kortspill og slossing der folk møttes utenom kirketid. Dårlige veier gjorde også frakting av døde til gravplass svært vanskelig særlig vinter og vår. Dette var spesielt tungvint for folk vesta elva. I 1666 bodde det 104 mennesker på Vest-Torpa og 66 av disse i området Garde/Ommelstad til Lunde. I 1669 ble det reist ei gavekirke på Garde og den lettet presset på Kinn og gjorde det enklere for vest-torpingene. Gardekirka ble erstattet av Lunde gavekirke i 1769.

Hva skjer med kirken på Kinn etter 1663

Besiktigelsesprotokollen fra 1686 viser et godt vedlikehold både inne og ute. Og det samme står i rapporter og regnskaper fram til 1722 da kirken ble solgt til private. Fredrik IV (1699-1730) førte krig mot svenskene og måtte ha penger. Han solgte halvparten av de norske kirkene. Den var på private hender fram til 1749 da allmuen kjøpte den tilbake.

*Kinn kirke som tømret og bordkledd
korskirke slik den kunne sett ut*

Skal vi tro Ole Smeds opptegnelser og Professor Bugges gjennomgang av arkivstoff, ble Kinn kirke i årene 1750 til 1753 igjen utvidet og nå ombygget til full korskirke i tømmer.

Det innebærer at den gamle stavkirkedelen ble revet. Det er sannsynlig at denne var årsaken til

utbyggingen da den ikke lenger var brukbar.

Forbruket av materialer er ikke oppgitt i tylfter men i kostnader og derfor vanskelig å kvantifisere, men de nye fløyene kunne ikke være på mer enn ca 24 kvadratmeter hver for at kirken skulle bli arkitektonisk pen. Det ble uansett ikke noen stor kirke til en menighet på anslagsvis 500-600 medlemmer (Aust- og Nord-Torpa)

I følge regnskapene fra disse årene ble arbeidet utført av "Kierchebygeren Svend Traaset". Kirken fikk i tillegg nytt tårn eller takrytter tilpasset en ny takkonstruksjon og Niels Larsen Wingine (sikkert Nils Larsen Vinjar d 1813) smidde ny tårnfløy. Dermed hadde kirken den utforminga den beholdt fram til den ble revet i 1823.

Dårlige tider og forfall

Kirken ble jevnlig vedlikeholdt de første tiårene som kom, men en besiktigelsesrapport fra 1790 beskriver kirken som "ussel", og at almu-
en tenker på å bygge ny, men at ødeleggelsene etter storflommen i 1789 måtte utbedres først. Kirkeinnberetninger i det første tiåret av 1800-tallet forteller at "Kinds Kirke i Torpen er yderst forfalden" og at "Kinds Kirke som er casset, er yderlig ussel og bliver opbygget af nye, saasart Omstændighederne tillade det".

Men det skulle ikke skje. Menigheten lovet i 1808 at de skulle reise ny kirke på Kinn, men Napoleonskriger og uår tvang fram ny utsettelse.

Åmot kirke bygges og Kinn rives

Folket i Nordbygda hadde lang kirkevei fram til 1823. Mellom 1666 og 1801 økte folketallet i Nord-Torpa fra 133 til 444 og Valatun krets gikk fra 42 til 163. Utover på 1800-tallet steg folketallet i de nevnte kretsene til 1366 (folketellinga i 1865).

I 1816 søkte derfor majoriteten av torpinger om å få reise ny kirke ved Åmot, på sikt legge ned Lunde og rive Kinn. Dette skjedde under sterke protester fra oppsitterne rundt Kinn kirke. Men slik ble det.

I 1820 ble kirken på Kinn solgt til Ole Frøsager for 100 riksdaler og menigheten betalte leie for å bruke huset fram til Åmot kunne tas i bruk tre år senere. I 1823 ble Kinn gamle kirke revet og materialer og inventar solgt og spredd rundt i bygda. Tårnfløyen til Niels Larsen Vinjar havnet som spir over matklokka på Koll, altersteinen som dørhelle på Nord-Kinn og ei kirkedør ble staldør på Kjensjord. Et døpefat i messing skal etter tradisjonen finnes og har i flere år vært brukt i Østsinni kirke. Flere trefigurer havnet på Nord-Kinn og er senere oppbevart på Land Museum. Ellers ble det i 1941 gjort mye arbeid for å skaffe fram gammelt interiør, men det viste seg vanskelig.

Etter søknad fikk aust-torpingene beholde gravplassen og det ble i 1890 reist et kombinert redskapsbygg/klokketårn midt i den gamle kirketomta. Samtidig ble det kjøpt to kirkeklokker.

Klokketårn og redskapshus sett fra øst

En mer enn 500 år gammel kirketradisjon var fysisk borte. Men den levde i hjertene på folk som begravde sine døde på den gamle kirkegården i tiårene som kom.

EI NY KIRKE

En tanke fødes

Det gikk 100 år. I 1920-årene studerte Nils Frøisland Kinn til prest. Han hadde vokst opp med altersteinen fra den gamle kirken bokstavelig talt "under føttene" og i en beretningstradisjon der fortid og historie var sentral. Han har selv fortalt at han fikk ideen om gjenoppbygging fra en av professorene sine. Tanken modnet utover 30-tallet. Og allerede i 1934 ble den gamle altersteinen med en enkel sermoni flyttet opp på kirkegården og plassert ved siden av klokketårnet. I den anledningen skrev **Ottar Lyshaug** en prolog til festen etterpå.

Det gamle alterbordet.

" Du gråsteins helle, du blokk av fjelle, du lå engang i et kalksteinslag, hvor torven stengte for lysets dag.

Du var dengang så upåaktet, du var som mindre enn ingen ting. Kun ovenover dig og rundt omkring, der trakk det ferot og villdyr tasset og det var ingen som på dig tenkte, før i det øieblikk de kom og sprengte dig ut av berget, og så du passet til det som øieblikket nettopp trengte.

Da blev du fluksens til vangen fraktet. Og siden fikk du jo kir- kens vigsel, nu var du boltet til altrats bigsel og hadde rom for en relikvi. Du var et stoppested på prestens sti. Man rørte ved dig med varlig hånd, og rommet rundt dig var fylt av ånd. Og slik forblev det i mange år i mange hundrede Herrens år.

Men hist hos stjernene står det skrevet, så mangens skjebne, - også din. Og tenk: en dag blev ditt tempel revet, og du blev utslengt for vær og vind. Da lå du atter så upåaktet og var bare en hellesten.

Men - emu kan det vel skje igjen at opp til alteret du blir fraktet.

Du gråsteins helle, du blokk av fjellet, - din enkle^{saga} her for-
talt. - Vi synes kanskje det er fatalt at der du lå under torv og jord, du kunne bli til et alterbord. - Men nettopp derfor kan vi og sanke hos dig et problem til ettertanke. Din ferd fra berget til alterets stol kan stå for oss som et stort symbol. Det sier oss at i mesters hånd kann selv en sten få litt preg av ånd. "

Kirkeforeninger

I 1939 initierte Nils Frøisland Kinn, eller "Frøis" som han ble kalt av sambygdingene sine, tre kirkeforeninger over Aust-Torpa. De skulle arbeide for å samle inn penger til et kirkebygg. Aktiviteten var stor og det var kvinnfolkene som dro lasset med basarer og utlodning. Krigen kom og tok fokuset vekk fra konkret planlegging, men kirkeforeningene samlet penger jevnt og trutt gjennom krigsårene og inn i freden.

Hetzen 14/9-1941.

Kjære Frøis!

Vi i Aust-Torpa Kirkeforening samlet deg
ondu hos Onna Skogen, stakk deg hennet
med hjertelig hilsen, og er ondu om at du
kinn er med oss her idag. Her er skjønn
selskap og godt minne.

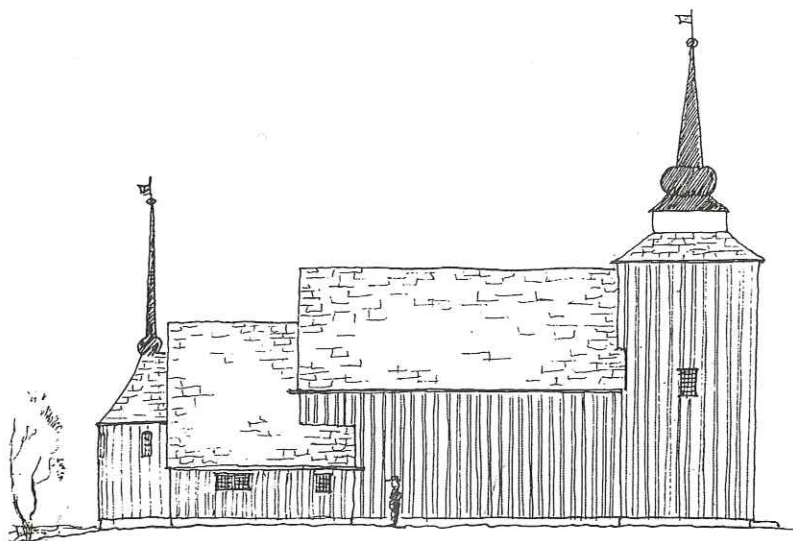
Lara Bjørvi
Marie Kinn
Magnhild Lysaug
Tilla Kvernmo
Milla Kvernmo
Marta Brabaker
Anne Hagberg
Hina Skogen
Ruth Skogen
Luthe Kind
Olava Finni

Silga Lund
Lone Fushild
Anna Brakterud
Margit Skogen
Knut Skogen
Kjell Skogen
Roald Brabaker
Lone Lysaug
Kristian Skogen
Kjetil Lundhaug
Nils Skogen

Brev til Frøis fra en av foreningene

En tanke blir handling

1941 er et aktivt år. Det nedsettes en byggekomite med Ragnvald Sollien som formann. Han har klart å få eieren av Frøsaker, Chr. Fred. Christensen, interessert i oppgaven. Han er av yrke skipsteknisk konsulent og bosatt i Oslo. Krigen gjør at det kontraheres færre skip og det blir tid til å oppholde seg mer i Torpa og han engasjerer seg fullt i arbeidet. Han har forbindelser, er resultatorientert og systematisk. Han innhenter historikk, setter i gang leting etter gammelt kirkeinteriør og engasjerer kirkearkitekt Wilhelm Swensen (ansvarlig arkitekt for restaureringsarbeider ved Nidarosdomen) til å tegne det nye kirkebygget.

Det første utkastet fra Swensen. Det var opprinnelig meningen at kirken skulle tjærebres.

Christensen holder Nils Frøisland Kinn informert om arbeidet gjennom en utstrakt korrespondanse. Og ikke minst lover han et større pengebidrag.

I løpet av noen hektiske måneder i 1941 er faktisk det meste på plass. Skogeierne i kretsen lover gratis tømmer og håndverkere vil stille

på dugnad. Herredstinget (som erstattet kommunestyret etter "Hovedforordningen av 21/12-40") vedtar at de skal overta drift og vedlikehold når kirken står ferdig. Målet er innvielse høsten 1942. Arbeidskomiteen kan 2.mai 1941 sende søknad til Stiftsdireksjonen i Hamar Bispedømme om å få "tilladelse til å bygge kapell på Kinn kirkegård".

Der står det også at "Det er i dette tilfellet ingen dissens hvor kirken skal ligge, så meget mer som denne beliggenhet er den mest centrale for det nye kirke-distrikt (Fredheim krets ff.anm.),- der hvor slektens siste hvilested har ligget i hundreder av år." Søknaden er underskrevet av Nils Frøisland Kinn, Olav Finni, Olav Lund, Helene Sollien, Lava Bjertnæs og Mathea Næss.

Så kommer Stalingrad og krigen blir alvor. Det skjer derfor lite før på høsten 1945.

Strid om plassering

Da er mye forandret. Ordfører Amund Ødegård skriver i et avisinnlegg i Samhold 16/12-46 at det nye styret ikke føler seg forpliktet av vedtaket fra krigsårene. Dette skjer i sammenheng med at det i 1945 og 46 oppstår uenighet om plassering av kirken. En sterk fraksjon av både offentlige og private personer går inn for å plassere kirken etter riksveien ca en kilometer nord for Svingstad der utsikten nordover Torpa åpner seg. Der tilbyr Olav Finni gratis tomt. Han er formann i menighetsrådet og øver derfor en viss innflytelse. Begrunnelsen er bedre tilgjengelighet ved vei (Kinn har bare kjerrevei) og at den i kalde vintermåned kan avløse Åmot. Men det ligger nok også et bakteppe av politikk og lokal prestisje i debatten.

Saken blir i realiteten avgjort på et møte på forsamlingslokalet Sole 10.november 1946 selv om debatten fortsetter inn på 50-tallet. Der skjærer Chr. Christensen igjennom både over- og underliggende argumenter og sier at han donerer 30.000 kroner til ny kirke, men bare dersom den blir lagt til gamle Kinn kirkested. Det var uhorvelig mye penger da det endelige byggeregnskapet slutter på 90.000 kroner i rede

pengar. Etter møtet på Sole blir det avholdt skriftlig avstemming for tomtealternativene og Kinn vinner med god margin. For folk flest er det nok tradisjonen og gravplassen som teller mest.

Allerede våren 1947 begynner tilhengerne av Kinn arbeidet med ny vei fra Dælidalen opp forbi Sør-Kind og fram til kirkegården. Den foregår som dugnadsarbeid og delvis leiet arbeid og ble starten på Øvrevegen slik vi kjenner den i dag. Det skulle ikke stå på vei når avgjørelsen skulle tas. Allerede i 1948 er den kjørbar med bil.

Men striden fortsetter. Menighetsråd står mot kirkeforeninger. Biskop Scheldrup kommer til Torpa for å megle. Ikke før er han tilbake på Hamar, så er frontene like harde.

I maidagene 1948 er det flere møter. Kirkeforeningene og flertallet i kretsen holder på Kinn og menighetsrådet på Finni. Kommunestyret har så møte om saken og debatten går høyt. Martin Kjensjord sier igjen at innsamlede midler og lovede gaver bare gjelder for Kinn. Likevel blir Finni valgt med 8 mot 6 stemmer. Innlegget til ordføreren uttrykker likevel denne gangen stor forståelse for dem som holder på Kinn ut fra gravplass og tradisjoner.

Endelig kan kirken bygges

Til slutt samles da også kreftene om å gjenreise kirken der den gamle sto. Kommunestyret godkjenner endelig byggstart i møte 5.mai 1954 og 19.september samme året legges grunnsteinen ned av kapellan Olaf Schøien.

Komiteer og håndverkere

Det velges en hovedkomite til å forestå arbeidet og Chr. Fred.Christensen er formann. Gjennom sine forbindelser har han skaffet flere store gaver som takstein fra Amsterdamsche Droogdok, vinduer og dører fra A/B Götaverken og 5000 kroner fra Fredrikstad mek.Verksted. Selv bidrar han med pengegaver. Det er ingen overdri- velse å si at uten Chr. Fred. Christensen ville gjenreisingsarbeidet druk-

Grunnsteinen legges ned

net i kiv og strid og økonomiske problemer. Han fortjener en minneplakett i kirken på like fot med Nils Frøisland Kinn.

Formann i byggekomiteen er fortsatt Ragnvald Sollien. Han er erfaren snekker og vant til å organisere.

I tillegg er det en arbeidskomite bestående av Olav Finni, Arne Sørum, Olav Lund, Helge Bjertnes og Martin Kjensjord. Disse utførte stabsarbeid som regnskap med mer.

*De to formenne-
ne. Ragnvald
Sollien (tv) og
Chr. Fred.
Christensen.*

En ny kirke reiser seg 133 år etter at den gamle ble revet

Interiørarbeider

Inventaret tilvirkes på snekkerverkstedet til Ragnvald Sollien. Treskjærerarbeidene gjøres av Arne Sørum på Sør-Kind. Han er en svært flink treskjærer og er også knyttet til kirken på den måten at kirken og kirkegården hovedsakelig ligger på Sør-Kinds grunn. Det utføres mye dugnadsarbeid av folk i kretsen, men selve byggearbeidet settes bort til byggmester Arne Lybech fra Snertingdal. Malerarbeidene utføres av malermester Alf Bakke fra Vest-Torpa og selve alterbildet inne i Arne Sørums skårne tavle males av Gunnar Bergstø fra Holmsbu. Han maler også de tolv apostlene og Jesus på rekkverkfyllingene foran galleriet.

Altertavlen i Kinn er laget av Arne Sørum og Gunnar Bergstø. Den gamle altersteinen med relikviestempe fra middelalderen sees under

Innvielse

To år senere, 16. september 1956, kan kirken innvies. Mannen som hadde startet prosessen fikk ikke oppleve dette. Nils Frøisland Kinn døde på etterjulsvinteren i 1956.

Innvielsen samlet mye folk

"Svelvikposten" skriver: "På alle veier som førte til kirken var det folk, stille og andektige vandret de frem mot dette kirkehus, som de alle som en kan ha æren av står der i dag. Det hilses velkommen, folk vandrer inn i kirken og finner sin plass, de innbudte får plass på de øverste benker." --- "Kirkeklokkene ringer for første gang sammen til gudstjeneste i dette nye Gudshus, orglet setter i og mens kirkelyden reiser seg kommer prosesjonen av geistlige med biskop Scheldrup i spissen skridende oppover den teppebelagte midtgangen, medbringende kirkens sølv."

Biskopen preket over Lukas 7, 11-17 og uttrykte ønske om at Kinn nå skulle bli et samlende midtpunkt i kretsen.

Etter sermoneien la lærer Olav Lund ned en krans på den ferske grava til Nils Frøisland Kinn og takket på vegne av kretsen for hans store bidrag til gjenreisningen av kirke på Kinn.

Prestene samlet på kirketrappa med biskop Kristian Scheldrup i front

Kirken overleveres fra hovedkomiteen ved Christensen til kommunen ved Martin Kjensjord

De som ikke fikk plass inne i kirken var benket ute og hørte sermoneien over høytaler

Bruk

Og så kunne aust-torpingene igjen døpes, giftes og begravnes fra ei kirke på den gamle plassen. Geir Nordheim var den første som ble døpt, Gunvor og Ivar Sveen var første brudepar og Anton Bakken den første som ble sunget ut for å begravnes. Konfirmasjon foregikk samlet i Åmot kirke fram til 1977 da de første kunne stå for presten i Kinn. Det var Halldis Berget, Marianne Finni, Bodil Haugen, Liv Ingebjørg Hogne, Synnøve Nordal, Marianne Lium og Reidun Sveen.

(Konfirmasjon var det også i Kinn i 1973 da Åmot var midlertidig stengt)

Bårehus

Kirken manglet bårehus fram til 1971. Da sto dette ferdig. Også dette ble hovedsakelig bekostet med innsamlede midler. Huset inneholder også toiletter og velferdsrom.

Senere er det også bygget handikapinngang på kirken.

Orgelet

Det første orgelet i Kinn var et provisorium. Men allerede i februar 1959 ble Ragnvald Sollien og Olav Kinn bemyndiget til å skaffe kirken et permanent orgel. Torpa kommune hadde i 1956 avsatt 5.500 kroner til dette. Til slutt fikk kirken et permanent pipeorgel laget hos Berntsen i Snertingdal. Orgelet ble innviet 4.søndag i advent i 1975 med høymesse og kirkekaffe.

Kirketekstiler og interiør

I 1987 ble det laget alterklede, stola og prekestolklode i kirkeårets fire farger. Og til 40-årsjubileet fikk kirken ny messehagl. Alt er tilvirket av Torhild Skartlien og Randi Synnøve Nilsson.

I år 2000 bekostet Nordre Land kommune en lysglobe smidd av Svein Morten Myhre. I 2004 laget han også et prosesjonskors. Det ble kjøpt for pengegaver.

I 2005 er det skaffet nye gulvløpere til kirken.

Det er mange mennesker som har hatt sitt arbeid i den nye kirken etter 1956

Sogneprester:

- Mikael Gladhaug -1964
- Trygve Aandstad 1964-1977
- Hans Chr.Eidsvaag 1978-1982
- Johan K.Flekstad 1982-1999
- Knut Ellefsrud 1999-

Kapellaner:

- Olaf Schøien -1956
- Asbjørn Nyheim 1956-1961
- Lars Flatø 1961-1967
- Willy Petterson 1968-1973
- Arne Bjørn Hansen 1973-1977
- Tormod Grønland 1977-1988
- Bjørn Vidar Lie 1988-1995
- Siri Sunde 1996-

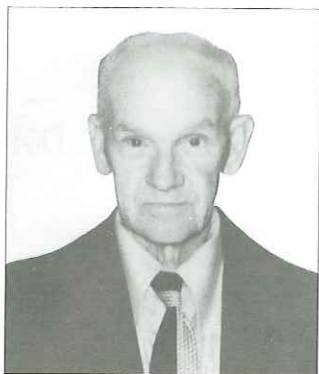
Av disse må vi nevne Lars Flatø. Han ble så knyttet til bygd og folk at han ville ha sin grav på Kinn kirkegård selv om han sluttet som prest her i 1967 og flyttet til Hadeland.

Klokkere:

- Georg Øistad -1976
- Hjørdis Lauvli 1977-1991
- Solveig Lium 1991-

Gravere/Kirketjenere:

- Harald Skaug 1931-1981
- Bjarne Bratteng 1981-1985
- Arvid Vestum 1985-1999
- Arne Haugen 2000-2003
- Svein Røste 2003-

Av disse må kirketjener Harald Skaug nevnes spesielt. Han var bare knyttet til Kinn og representerte en tradisjon bakover i tid. Harald Skaug var en institusjon for folk i Fredheim krets. Fra 1931 til 1981 var han graver, og allerede som guttunge var han med far sin, som var graver før ham. Han gravla flere hundre mennesker i løpet av disse årene og hadde full oversikt over navn og plasseringer. Det var hardt arbeid å være graver og spesielt vanskelig om vinteren. I et intervju med Oppland Arbeiderblad da han gikk av med pensjon forteller han at betalingen for en klargjort gravplass i begynnelsen var 15 kroner og at han hadde 5 kroner i året for å ringe ved begravelser og høytider. Etter at kirken kom, ble Harald Skaug kirketjener, og arbeidsforhold og lønn ble bedre. Han framhever i intervjuet et godt samarbeid med alle prestene i Nordre Land. Harald Skaug hadde menighetens tillit og respekt for det arbeidet han gjorde.

Organister:

- Håkan Sveen -1957
- Arild Tollefsrud 1957-1963
- Kåre Ottesen 1963-1964
- Thor Michelsen 1964-1967
- Ole Lauvli 1967-1974
- Erik Myhre 1975-1996
- Hans Petter Schrøder 1997-

Kirkeverger Kinn:

- Harald Haugner 1948-1952
- Olav Kinn 1952-1957
- Asbjørn Lyshaug 1957-1973

- Ottar Austdal 1973-1978
- Oluf Kinn 1978-1985
- Hallvar Haug 1985-1990
- Henry Westrum 1990-1992

Kirkeverger i hel stilling:

- Ove Inngjerdingen 1993-1998
- Stein Robert Osdal 1998-2000
- Rune Aaberg 2000-2005
- Grethe Rundhaug 2005-

Ledere i Torpa menighetsråd:

- Olav Finni 1956-1957
(også leder 1928-33, 1937-43 og 1945-49)
- Anders Sollien 1958-1961
- Kristian J. Jøranlid 1962-1965
- Anders Sollien 1966-1967
- Nils Nørstelien 1968-1969
- Jørgen Jørandli 1970-1973
- Ole Fossum 1974-1977
- Anton H. Klevmoen 1978-1981
- Gudveig Lien 1982-1985
- Thordis Skartlien 1986-1989
- Gudveig Lien 1990-1997
- Tone Lise Løvsletten 1998-2001
- Kåre Inngjerdingen 2002-2005
- Åse Marie Rød 2006-

KILDER

Utskrift av kirkeregnskaper Akershus - Riksarkivet

Tolking av regnskaper Kinn ved professor Anders Bugge

Ole Smeds notater

Norske stavkirker

Samhold/Velgeren

Oppland Arbeiderblad

Svelvikposten

Korrespondanse mellom Chr. Fred Christensen, Nils Frøisland Kinn og Ragnvald Sollien

Korrespondanse mellom Chr. Fred Christensen og Wilhelm Swensen

Boka om Land bind IX og X - Sven Erik Ødegaard

Lokale arkiver

Lunde kirke 225 år - Tormod Grønland

Internett

Ansvarlig utgiver: Torpa Menighetsråd

Sats, trykk og innbinding: Land Trykkeri, 2870 Dokka

Kinn kirke - et hjem i bygda vår!

Det må ha satt dype spor i befolkningen på Aust-Torpa da Kinn kirke i sin tid ble revet og solgt i sine enkelte bestanddeler.

Drømmen om «vår kirke» levde videre og ble virkelighet i 1956, gjennom visjoner, engasjement, sterke følelser og hardt arbeid. Dette heftet beskriver en spennende bygningshistorie som førte til at vi i dag kan gratulere en elsket femtiåring med jubileet!

Kirken ligger vakkert til, med vidt utsyn både mot Synnfjellet og store deler av Torpa. Både velholdt og vital. Staselig og nett på samme tid. «Lita utanpå og stor inni», som en av ungene i barnehagen uttrykte det. Sammen med kirkegården ligger kirken der som et frendens sted, et hjem i bygda vår. Og i tillegg til bygningshistorien har Kinn en rik indre historie.

Drømmen om «vår kirke» holdes fortsatt levende og får sine uttrykk. Med frimodighet kaller vi oss en folkekirkemenighet. «Detta er kjærkja mi, for her vart je døpt!», sa en av femåringene stolt da barnehagen var på kirkeferd for å feire pinse (Det gjøres selvfølgelig i den eneste kirken i Torpa som er malt i den røde pinsefargen!).

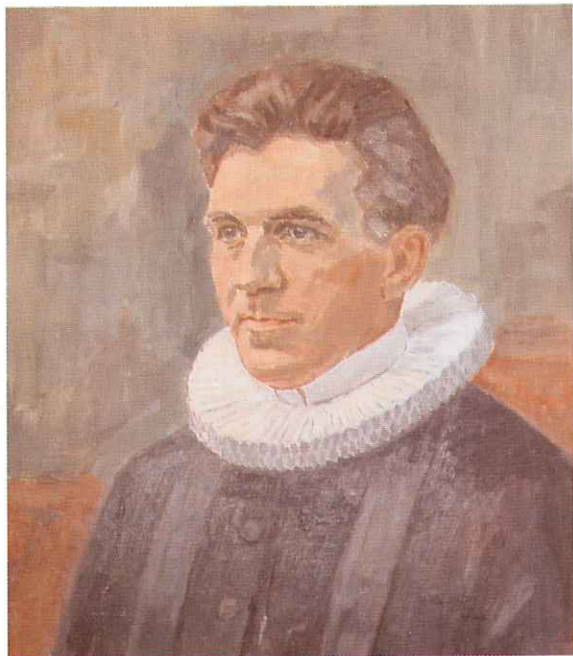
Uten å nøle sa Fredheim sanglag ja da Torpa menighetsråd ba om hjelp til å gå rundt og samle inn penger til nye gulvløpere til kirkejubileet! «Vi har fått verdens fineste gave, og nå kommer vi for å takke», sa en nybakt mor som bar barnet sitt til dåpen i Kinn. Slik satte hun ord på manges tro, undring og opplevelse av tilhørighet til Guds hus, gjennom gudstjenestene og de kirkelige handlingene – der mennesker møter Gud og hverandre – midt i livets viktige faser og situasjoner, i den dypeste sorg og den største glede.

Gratulerer med de femti år!

Siri Sunde

Nils Frøisland Kinn

Nils Frøisland Kinn ble født på Nordre Kinn i 1894. Han fikk skolegang og valgte å studere teologi ved Universitetet i Oslo. Etter endt utdanning virket han først som prest på Modum i Buskerud og kom så til Svelvik og Strømm menigheter som sogneprest i 1931. Der likte han seg så godt at han ble til sin død i 1956. I korrespondanse med sin studiekamerat og biskop Bjarne Skard sier han at han aldri vil forlate menigheten sin. Der har han det så godt og alle er snille mot ham. Og han var virkelig en avholdt prest fordi han var beskjeden og omtenksum og ville andre godt. Så var det også nærmere femti kranser og blomsterbuketter som ble lagt på kista hans i februar 1956 og minnehøytidligheten tok tre timer.

På det personlige plan var han glad i å reise og han behersket tysk, fransk og engelsk. Han var også svært kunstinteressert og hadde mange kunstnervenner. Blant dem var Holmsbumaleren Henrik Sørensen og hans elev, Gunnar Bergstø, som laget bildene i Kinn kirke. Men til tross for det nære forholdet til Svelvik, hadde han bånd til Torpa og følte sterkt for arbeidet med å gjenreise Kinn kirke. Han skal ha den åndelige æren for at vi i 2006 feirer jubileum, og det er fullt fortjent at portrettet hans henger i kirken.